

ANALIZA PODSTICAJNIH MJERA U POLJOPRIVREDI REPUBLIKE SRPSKE

Goran Perković, *Dojo Arsenović, Aleksandra Govedarica-Lučić*¹

Rezime

Regresi, premije, subvencije i ostale mjere pomoći poljoprivrednim proizvođačima predstavljaju osnovu za ubrzan razvoj poljoprivrede Republike Srpske. Agrarnu politiku veoma je teško efikasno voditi bez izdašnog budžeta koji omogućava dovoljno sredstava za intervencije države u oblasti poljoprivrede.

Brojni su i različiti mehanizmi kojim država usmjerava pomoć poljoprivredi.

Na osnovu odredbi zakona, a nakon usvajanja Budžeta R.S. Vlada R.S. na prijedlog Ministarstva poljoprivrede donosi plan upotrebe sredstava kojim se određuje namjena sredstava i raspored sredstava po pojedinim kategorijama podsticaja. Po donošenju plana Ministarstvo poljoprivrede pristupa izradi i donošenju Pravilnika. Pravilnikom se regulišu uslovi koji moraju ispunjavati korisnici podsticaja, postupci za ostvarivanje prava na podsticaje, vrsta i visina podsticaja, potrebna dokumentacija za ostvarivanje prava na podsticaje i obaveze korisnika podsticaja po prijemu podsticaja.

Plan korištenja sredstava podrazumjeva raspodjelu sredstava planiranih Budžetom R.S. na određene namjene po grupama, odnosno ukupan iznos podsticaja po mjerama kao i vrste mjera.

Poljoprivredne proizvođače posebno interesuje koje su to vrste podsticajnih mjera i visina podsticaja po pojedinim mjerama. Neblagovremeno donošenje plana i pravilnika, česte promjene broja i vrsta podsticajnih mjera, proširenje uslova koje moraju ispuniti korisnici, kašnjenja u isplati i visini isplata stvaraju nezadovoljstvo i nepovjerenje korisnika u sam sistem podsticaja.

Ključne riječi: podsticaji-subvencije, poljoprivredno gazdinstvo, plan i pravilnik, uslovi

Uvod

Poljoprivreda je oduvijek bila i ostala jedna od glavnih grana i uzdanica ekonomije Republike Srpske.

Ruralne oblasti RS predstavljaju dom za oko 57% stanovništva RS koje je na direktan ili indirektna način vazeno za poljoprivredu. Moramo uzeti u obzir da mali poljoprivredni proizvođači i proizvođači koji su djelimično orjentisani na tržišnu proizvodnju još uvijek dominiraju primarnom poljoprivrednom proizvodnjom. Procjenjuju se da udio poljoprivrede u ukupnom zapošljavanju u BiH iznosi do 50 % (60 % RS i 40% F BiH).

Poljoprivredni prostor Republike Srpske nalazi se u vlasništvu 221.000 poljoprivrednih domaćinstava, što čini 53,88 % ukupnog broja domaćinstava u Republici Srpskoj. U okviru tih domaćinstava živi oko 800.000 hiljada stanovnika ili 57 % cjelokupne

¹ Dr Goran Perković, docent, Poljoprivredni fakultet, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, ul.Vuka Karadžića 30,71123 Istočno Sarajevo, e-mail:perkan66@gmail.com

Dr Dojo Arsenović, vanredni profesor, Poljoprivredni fakultet, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, ul.Vuka Karadžića 30,71123 Istočno Sarajevo

Mr Aleksandra Govedarica-Lučić, viši asistent, Poljoprivredni fakultet, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, ul.Vuka Karadžića 30,71123 Istočno Sarajevo

populacije u RS. U prosjeku, svako seosko gazdinstvo posjeduje 3 do 3,5 ha obradivog zemljišta koje je raspoređeno na 4 do 6 parcela pa i više. Ovo je i osnovna karakteristika poljoprivrede RS, mali posjed sa usitnjenim parcelama i niskom produktivnošću.

Veliki broj poljoprivrednih gazdinstava planira proizvodnju na osnovu sredstava koja će tek dobiti kroz podsticaje jer nemaju dovoljno ličnih finansijskih sredstava, a kreditna sredstva su im nedostupna zbog nemogućnosti da ispune stroge zahtjeve banaka koji su sve veći i veći.

Poljoprivredni proizvođači očekuju da podsticaju budu:

- lako dostupni,
- bez prevelike dokumentacije,
- na vrijeme isplaćeni i kontinuirano prisutni tokom cijele godine,
- za potrebe njihove strukture proizvodnje uz uslove koji se lako ispunjavaju.

Poljoprivredni proizvođači imaju određeni nivo nezadovoljstva i nepovjerenja u institucije koje realizuju podsticaje jer se:

- plan i pravilnik donosi kasno što dovodi do gubljenja od 3 do 5 mjeseci u godini,
- vrijeme za predaju dokumentacije po pojedinim mjerama je ograničeno pa se taj rok kreće do septembra ili oktobra što dovodi do pitanja šta sa preostala dva ili tri mjeseca,
- informisanje poljoprivrednih proizvođača koji treba da budu korisnici podsticajnih sredstava je veoma loše što dovodi do nekompletnosti dokumentacije ili potpunog neznanja o mjerama podsticaja,
- pravilnik se mijenja i do 4 puta tokom godine što zbunjuje korisnike,
- veoma dugo rješavanje predmeta dovodi poljoprivredne proizvođače u sumnju pozitivnog rješavanja predmeta,
- svake godine se mijenjaju podsticajne mjere u smislu da se pojedine ukidaju, a uvode sasvim nove, sa tim da se mijenjaju pojedinačni iznosi premije, uslovi za ostvarivanje prava na podsticaje, potrebna dokumentacija, način isplate, rokovi podnošenja zahtjeva i organizacija postupaka.

Sa druge strane, sredstva koja se izdvajaju za podsticajne moraju imati društveno-ekonomsku opravdanost. Opšti cilj novčanih podsticaja, do sada, je bio podsticanje proizvodnje i to istim mjerama za sve ciljne grupe korisnika.

Subvencije za koje se opredjelila RS u posmatranom periodu nisu imale razvojni karakter, a iz strukture korisnika može se zaključiti da su ih koristili samo određene grupacije korisnika, dok su premalo uticale na snažniji podsticaj tekućeg i dugoročnog materijalnog razvoja kod šire grupacije proizvođača. Isto tako u dosadašnjem periodu nije rađena ni jedna ozbiljnija analiza efekata subvencija, na osnovu čega bi se moglo zaključiti koliko materijalna podrška društva utiče na rast, povećanje konkurentnosti i izmjenu strukture proizvodnje.

Zahtjev koji je dugo prisutan, a do danas nije ispunjen jeste povećanje proizvodnje pšenice i kukuruza. Osnov prehrambene sigurnosti je povećanje zasijanih površina pod kukuruzom i pšenicom. U R.S. prosječne površine pod pšenicom su bile oko 80 do 90.000 ha godišnje da bi se tokom 2009, 2010 i 2011 godine površine smanjile na:

- 70.000 ha 2009 godine,
- 65.000 ha 2010 godine i
- ispod 60.000 ha 2011 godine (procjenjuje se da je realno zasijano oko 55.000 ha pšenice).

Vlada R.S. i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede R.S. moraju dati odgovor i reagovati na veoma negativan trend proizvodnje pšenice. Mjere moraju ići u dva pravca i to u pravcu direktnih subvencija za sjetvu pšenice i u pravcu regulisanja odnosa proizvođač – mlinsko-pekarska industrija. Tokom zadnje tri godine evidentno je da država

nije htjela previše da utiče na otkup pšenice tokom žetve što je mlinovima davalo prostora za nametanje uslova koji su njima pogodovali. Pšenica kao strateška sirovina mora biti centar interesovanja svake vlade i država je ta koja mora odrediti uslove i pravila otkupa pšenice, a kontrolni organi će nadzirati poštovanje uslova i pravila otkupa i u svakom slučaju, gdje se utvrdi nepravilnost veoma oštro reagovati.

Kada se predlaže uvođenje nove mjere podrške ili vraćanje neke mjere koja je bila tokom prethodnih godina u mjerama subvencionisanja mora se izvršiti ekonomska analiza koja će pokazati koliko će subvencionisanje povećati proizvodnju. Svakako, da svaka mjera podrške povećava proizvodnju ili što je kod nas čest slučaj, održava je na postojećem nivou tj. ne dolazi do pada proizvodnje. Koliko je važno imati stabilnu proizvodnju pokazala je i 2011 godina.

R.S. uvozi oko 400.000 t pšenice za šta je odlazilo (400.000 x 150 E) 60.000.000 eura da bi od 20.10.2010 godine do 15.03.2011 godine cijena drastično porasla i kretala se oko 300 eura za tonu. Ovo pokazuje da odliv deviza samo za pšenicu je ogroman i promjenjiv i kreće se od 60.000.000 pa čak do 120.000.000 eura na godišnjem nivou.

Veoma veliki broj pozicija kroz koja se usmjeravaju budžetska sredstva kao i nekozistentnost mjera, a sve to povezano sa nepostojanjem validne analize efekata subvencija koja bi dala odgovor koliko i koje mjere su uticale na rast poljoprivredne proizvodnje dovode do promjena u planu i pravilniku iz godine u godinu.

Novina u reformi podsticaja treba da bude podjela na tržišne i socijalne ciljeve u poljoprivrednoj politici. Politika podsticaja stavlja akcenat na konkurentnu proizvodnju, primjeren životni standard poljoprivrednika, očuvanje tradicije i ruralnog prostora. Važan segment reforme sistema podsticaja treba da bude i razdvajanje komercijalnih ili potencijalno komercijalnih poljoprivrednih gazdinstava koji proizvode za tržište i onih koja su nekomercijalna. Njihovim razdvajanjem biće moguće primjeniti odgovarajuće mjere podsticaja na različite ciljne skupine.

Šta je potrebno učiniti (uraditi) i koji model podsticaja primjeniti da bi podsticaji koje država usmjerava u razvoj poljoprivredne proizvodnje dale maksimalan efekat?

Svi su saglasni da mjere subvencionisanja moraju biti prilagođeni robno – komercijalnom gazdinstvu i da socijalna komponenta u vidu sitnog poljoprivrednika mora biti rješavana iz drugih izvora i na drugi način. Kao opravdanje za to navodi se da komercijalna gazdinstva ostaju uskraćena za dio sredstava, da na osnovu toga ne povećavaju proizvodnju planiranim tempom, a da sredstva koja dobijaju nekomercijalna mala gazdinstva ne daju efekat i mogu se smatrati za izgubljena sredstva. Argumenti koji se daju od strane komercijalnih i nekomercijalnih gazdinstava su gotovo nepomirljiva ali i jedni i drugi imaju uporište u svojim stavovima.

Svakako da MPŠV R.S. mora da podstiče i snažnije podržava komercijalna gazdinstva jer oni su osnov povećanja poljoprivredne proizvodnje ali mora da pruži stabilnost i sigurnost nekomercijalnim poljoprivrednim gazdinstvima. Ovo bi se u prvom redu ogledalo u dužem prelaznom periodu, a kao drugi zadatak bilo bi osmišljavanje posebnih mjera subvencionisanja koja bi imala maksimalan efekat kod nekomercijalnih gazdinstava.

Osnovne karakteristike plana i pravilnika

Donošenje plana i pravilnika je veoma važno jer to u suštini predstavlja početak primjene pravilnika i prijema dokumentacije od poljoprivrednih proizvođača.

Usled kasnog donošenja plana i pravilnika dolazi do gubitka vremena u realizaciji pravilnika od 2 do 4 mjeseca jer se stvara praznina kada se novi predmeti ne rješavaju, a u tekućoj kalendarskoj godini stari pravilnik se ne koristi jer se iz godine u godinu mjenjaju

podsticajne mjere (pojedine nestaju – pojavljuju se nove), mjenjaju se uslovi za ostvarivanje prava.

Tabela 1: Pregled donošenja Budžeta RS, Plana i pravilnika u periodu 2005-2011 godina¹

Godina	Datum usvajanja Budžeta RS	Datum usvajanja Odluke o usvajanju Plana	Datum donošenja Pravilnika	Datum objave pravilnika u Službenom glasniku	Ukupno dana od usvajanja Budžeta RS do donošenja Pravilnika 2-4	Ukupno dana od usvajanja Budžeta RS do objavljivanja u Službenom glasniku
1	2	3	4	5	6	7
2005	29.12.2004	10.03.2005	29.03.2005	22.04.2005	91 dan	
2006*	17.03.2006	23.03.2006	25.04.2006	05.05.2006	40 dana	
2007	14.12.2006	02.03.2007	25.03.2007	23.04.2007	102 dana	
2008	28.12.2007	07.02.2008	29.02.2008	05.03.2008	64 dana	
2009	23.12.2008	19.02.2009	18.03.2009	24.03.2009	86 dana	
2010	16.12.2009	28.01.2010	09.03.2010	17.03.2010	84 dana	
2011	05.01.2011	24.02.2011	04.03.2011	15.03.2011	59 dana	

* U toku 2006 godine prije donošenja Budžeta RS za 2006 godinu na snazi je bio Privremeni Pravilnik koji je donesen na osnovu Odluke o privremenom finansiranju

¹ Materijal preuzet iz Službenog glasnika RS

Iz tabele 1. je vidljivo da od usvajanja budžeta do objavljivanja pravilnika u službenom glasniku prođe 40 dana 2006. godine do 120 dana 2007. godine. Period do objavljivanja pravilnika u službenom glasniku je izgubljeno vrijeme za poljoprivrednike jer do tog perioda oni samo naslućuju preko medija, udruženja ili na drugi način neslužbeno saznaju šta će se subvencionisati tokom godine. Ako je pravilnik objavljen u aprilu ili u maju, a prijem dokumentacije prestaje u septembru ili oktobru onda poljoprivrednici imaju 4 ili 5 mjeseci na raspolaganju za početak i završetak investicije i predaju dokumentacije u MPŠV R.S.. Zbog toga često poljoprivredna gazdinstva predaju nekompletnu dokumentaciju odnosno prikazuju samo dio uloženi sredstava jer nisu imali dovoljno vremena da bi investiciju završili u tekućoj godini.

Zbog toga je potrebno tokom januara izvršiti analizu podsticajnih mjera iz prethodne godine, sagledati sve sugestije pristigle iz udruženja i klastera i pravilnik donijeti i objaviti tokom februara.

Ovim će se omogućiti da tokom predsezona, kada poljoprivrednici imaju najviše slobodnog vremena, poljoprivredna gazdinstva budu upoznata sa sadržajem pravilnika. Sa ovim povećavamo vrijeme za predaju dokumentacije na 8 do 9 mjeseci.

Tabela 2: Izmjene i dopune pravilnika²

Godina	Datum donošenja Pravilnika	Izmjena	Izmjena	Izmjena	Izmjena
1	2	3	4	5	6
2005	22.04.2005	16.11.2005			
2006	05.05.2006	24.07.2006	01.11.2006		
2007	23.04.2007	18.06.2007	25.07.2007	06.11.2007	30.11.2007
2008	05.03.2008	18.06.2008	31.07.2008	15.10.2008	
2009	24.03.2009	15.07.2009	27.10.2009		
2010	17.03.2010	28.09.2010	27.12.2010		
2011	15.03.2011	05.09.2011			

² Materijal preuzet iz Službenog glasnika RS

Podsticajne mjere

Veoma veliki problem za poljoprivrednike predstavlja i česta izmjena pojedinih članova pravilnika. Pojedine izmjene idu ka pooštavanju uslova za dobijanje podsticaja dok pojedine izmjene pogoduju poljoprivrednicima u smislu proširenja i pojednostavljenja uslova za dobijanje podsticaja. Bez obzira na karakter izmjena promjene dovode do velike konfuzije na terenu i negodovanja. Zbog toga pravilnik treba da bude dobro osmišljen, sa dobrom analizom, bez potrebe za izmjenama pravilnika.

Tabela 3 : Broj podsticajnih mjera od 2005 do 2011 godine³

Godina	Broj podsticajnih mjera	Broj ukinutih mjera iz prethodne godine	Broj novouvedenih mjera u tekućoj godini
1	2	3	4
2005 godina	27		
2006 godina	38	3	14
2007 godina	44	9	15
2008 godina	50	9	16
2009 godina	72	3	25
2010 godina	78	2	8
2011 godina	85	3	10

³ Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja podsticajnih sredstava za razvoj poljoprivrede

Povećanje broja podsticajnih mjera dovodi do pitanja da li će pojedine mjere dobiti dovoljno subvencija. Da li je bolje veći iznos novca usmjeriti u manji broj podsticaja i doći do bržeg i većeg efekta ili sa većim brojem stavki podsticaja i manje novca po pojedinim podsticajima nezanemariti nijedan vid proizvodnje.

Podrška MPŠV R.S. pojedinim sektorima poljoprivrede predstavlja važan faktor u razvoju.

Povećana izdvajanja za razvoj voćarstva dala su efekat u vidu povećanja broja stabala voća, a iz R.S. se višak voća (jabuka, krušaka, šljiva) plasira na inostrana tržišta. Orijentacija MPŠV R.S. da obezbjedi više sredstava za subvencionisanje ulaganja u primarnu proizvodnju i u skladišne prostore (hladnjače) da bi se povećala ukupna proizvodnja daje pozitivne efekte

na terenu. R.S. ima dobre klimatske i poljoprivredne uslove za intezivno gajenje gotovo svih vrsta povrća. U okviru povrtarske proizvodnje koja je u stalnom porastu intezivno se razvija i proizvodnja u plastenicima. Nakon potpisivanja mirovnog sporazuma mnoge humanitarne organizacije su donirale plastenike poljoprivrednicima. Vlada R.S. je uvidjela šansu za povećanje povrtarske proizvodnje pa je mjerama podrške podsticala proizvođače da više zemljišta zasiju povrtarskim kulturama. Isti cilj je bio i u plasteničkoj proizvodnji pa sada imamo respektabilnu plasteničku proizvodnju.

Programi podrške su imali pozitivne efekte i na povećanje obima i produktivnosti proizvodnje mlijeka. Planirani novi programi podrške za proizvođače mlijeka treba da nastave ovaj pozitivan trend.

Ovo su samo neki primjeri koji pokazuju da povećana podrška kroz subvencije dovodi do povećanja proizvodnje. Nasuprot ovom primjeru istaći ćemo odluku Vlade R.S. koja se opredijelila za smanjenje subvencija za proizvodnju duvana. Ovo je direktno uticalo na pad proizvodnje duvana za 50%. Ovo pokazuje da budućnost pojedinih sektora poljoprivrede zavisi od odnosa tj. cijene na međunarodnom tržištu ali u velikom dijelu i od mjera agrarne politike.

Podjela podsticaja

Vlada R.S. posebnu brigu mora voditi i o teritorijalnoj raspodjeli subvencija. Svakako da će područja sa najviše obradivih površina i razvijenim stočarstvom dobiti najviše sredstava ali se mora iznaći mogućnost za razvoj pojedinih agrarnih projekata i u područjima manje pogodnim za poljoprivrednu proizvodnju.

Tabela 4 : Pregled podsticajnih mjera po opštinama RS od 2008 do 2010 godine

Rd. br.	Opština	Ukupno podsticajnih mjera		
		2008	2009	2010
1	Bijeljina	14.587.671,14	15.177.699,38	11.939.061,42
2	Gradiška	11.453.917,19	10.424.958,07	8.740.152,76
3	Banja Luka	8.451.171,90	7.093.851,36	13.809.547,05
4	Prnjavor	3.271.968,94	4.217.297,84	2.927.606,73
5	Pelagićevo	649.939,37	869.042,00	841.390,97
6	Bileća	625.053,13	560.449,00	1.136.287,02
7	Bratunac	580.268,27	567.997,00	797.382,19
8	Kotor Varoš	370.404,44	510.983,00	593.404,22
9	Pale	358.281,05	775.767,00	447.577,55
10	Rogatica	333.116,50	481.489,00	509.526,57

Iz tabele br.4 je vidljivo koja područja dobijaju više, a koja znatno manje sredstava. Analizirajući ostale opštine možemo uočiti da se visina subvencija tokom tri posmatrane godine veoma malo mijenjalo. Sledeći zaključak bi bio da u posmatranim opštinama ili nema povećanja obima poljoprivredne proizvodnje ili subvencije dobijaju gotovo isti korisnici sa malim razlikama.

Sa povećanjem sredstava u Budžetu R.S. povećavala su se i izdavanja za subvencije u poljoprivredi.

Tabela 5: Pregled sredstva za razvoj poljoprivrede odobrenih Budžetom od 2003. do 2011. godine

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
23.884.949	29.900.000	37.450.275	45.474.917	73.819.371	82.650.000	83.912.000	80.350.000	60.000.000

Iako su izdvojena sredstva veoma značajna, R.S. mora izdvojiti znatno više sredstava za poljoprivredu. Visina izdvojenih sredstava treba da dostigne visinu sredstava koju izdvajaju zemlje u okruženju gledajući po hektaru obradive površine.

Ovaj uslov je primaran jer gubitkom mogućnosti zaštite poljoprivrede carinskim mjerama poljoprivredna gazdinstva se nalaze u neravnopravnom položaju u odnosu na proizvođače iz okruženja. Zemlje u okruženju izdvajaju više novaca za poljoprivredu, subvencionišu izvoz što dovodi do toga da na domaćem i inostranom tržištu naš poljoprivredni proizvod je nekonkurentan.

Svakako da u ozbiljnu analizu moramo uzeti i mogućnost uvođenja plavog dizela, smanjenje poreske stope za repromaterijal u poljoprivredi i paket ostalih mjera koji bi pomogao jačanju konkurentnosti domaće poljoprivredne proizvodnje.

Zaključak

Najveći dio sistema novčanih podsticaja treba koncipirati za duži niz godina (pet) kao bi proizvođači mogli da prave dugoročne planove.

Neizvjesnost oko vrste proizvodnje koja će se podsticati kao i visini subvencije treba prekinuti donošenjem pravilnika koji će važiti pet godina, a početkom godine dopunjavati ga izmjenama pojedinih članova.

Potrebni mjerama i programima uticati na razvoj poljoprivredne proizvodnje u izrazito ruralnim područjima.

Novčani podsticaji moraju povećati produktivnost i proizvodnju na poljoprivrednim gazdinstvima, a to će se odraziti na stabilizaciju tržišta dovođenjem u sklad ponudu i potražnje.

Mjere podrške moraju biti ciljno usmjerena ka obezbjeđenju sigurnosti RS.

Nestabilna i nerazvijena poljoprivredna proizvodnja R.S. mora imati sistem novčanih podsticaja koji će se uklapati u EU norme, a istovremeno da ima ulogu zaštite poljoprivredne proizvodnje.

Novčani podsticaji u R.S. moraju da dostignu novčane podsticaje zemalja u okruženju (po hektaru obradive površine).

Plan i Pravilnik moraju biti doneseni već početkom februara tekuće godine. Tokom februara uz saradnju sa udruženjima, otkupljivačima, zamljoradničkim zadrugama, organizatorima otkupa, prehrambenim fabrikama, opštinama i drugim izvršiti prezentaciju pravilnika.

Vrijeme za predaju dokumentacije produžiti do kraja godine ili do donošenja novog pravilnika.

Potrebno vrijeme za obradu predmeta je neprihvatljivo dugo i treba du bude do 30 dana.

Planirati kontinuitet podsticajnih mjera, a mjere koje su ispunile svoj cilj zamjeniti sa adekvatnim.

Literatura

Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja novčanih podsticaja za razvoj poljoprivrede i sela (Sl.Gl. RS 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006, 2005);
Akcioni plan za realizaciju ciljeva strategije razvoja sektora poljoprivrede (2007-2016),
Vlada RS MPŠV RS;
Pravilnik o razvrstavanju gazdinstava (Sl.Gl. RS 100/10);
Razvojni srednjoročni strateški plan za period 2011-2013 godina, Vlada RS MPŠV RS;
Izvještaj iz oblasti poljoprivrede za BiH (2007, 2008, 2009), Projekt EU;
Strateški plan ruralnog razvoja RS za period 2009-2015, Vlada RS);
Izvještaj o obavljenoj reviziji MPŠV RS (2004-2010);
Izvještaj revizije učinka efikasnosti podsticajnih sredstava za razvoj poljoprivrede(2008-
2011), Glavna služba za reviziju javnog sektora;
Ekonomska politika RS (2005-2011), Vlada RS.

ANALYSIS INCENTIVE MEASURES IN AGRICULTURE REPUBLIKA SRPSKA

Goran Perković, Dojo Arsenović, Aleksandra Govedarica-Lučić¹

Abstract

Regress, premiums, subsidies and other measures will help agricultural producers form the basis for an accelerated development of agriculture Republika Srpska. Then takes policy is very difficult effectively run without strong budget which allows sufficient funds for interventions of the state in areas of agriculture.

Mechanisms are numerous and various for the state directs help agriculture.

Based on provisions of the law, and after the budget Republika Srpska. The Government Republika Srpska on the Ministry of Agriculture plan shall use of the means by which is determined by the funds and schedule funds by certain categories incentives. The decision of the Ministry of Agriculture access to develop and decision-making rules. regulation are regulated conditions that must fulfill their customers incentives, the procedures for implementation of the rights on incentives, type and height incentive, documentation required for implementation of the rights on incentives and obligations of the users incentives after receiving an incentive.

Plan use of resources implies allocation of money planned budget Republika Srpska. For certain purposes by groups, or the total amount incentives for the measures as well as and types of.

Agricultural producers particularly interested in what are the kind incentive measures and height incentives in certain measures. The untimely issuing the plan and the rules, frequent changes number and type incentive measures, enlargement conditions that must meet customers, delays in payment and amount payment create dissatisfaction and distrust users in the system incentives.

Key words: incentives-subsidies, agricultural gazdinstvo, plan and the rules, the conditions

¹ *PhD Goran Perković, Docent, Faculty of Agriculture, University East Sarajevo, ul. Vuka Karadzica 30, 71123 East Sarajevo*

PhD Dojo Arsenović, an Associate Professor, Faculty of Agriculture, University East Sarajevo, ul. Vuka Karadzica 30, 71123 East Sarajevo

Mr Aleksandra Govedarica-Lučić, senior assistant, Faculty of Agriculture, University East Sarajevo, ul. Vuka Karadzica 30, 71123 East Sarajevo